

SYSTEMS
ARE NOT
TRUTH.
THEY ARE
CHOICES.

Teknologi bliver ofte vurderet på, hvad den kan.
Denne bog stiller et andet spørgsmål:
Hvad må den ikke?

I en tid hvor kunstig intelligens kan skrive, tale, analysere,
rådgive, forføre og skabe, bliver det ikke længere nok at
demonstrere kapacitet. Det afgørende bliver grænserne,
stopreglerne og den menneskelige konsekvens.

... Ingen lytter til ZATHRAS er en bog om menneskebærende
AI, knirkelyde, resonans, systemer bygget for at bære - og om
hvad der sker, når værktøjet begynder at forme mennesket
tilbage.

Det er ikke en bog imod teknologi.
Det er en bog imod umoden magt.

Om forfatteren

Thorsten Westphal er veteran, psykoterapeut og
psykoteknologisk systemdesigner. Han arbejder med
traumeforståelse, menneskebærende AI og udvikling
af systemer, der skal støtte mennesker uden at overtage
deres dømmekraft.

ISBN 978-87-00000-00-0

9 788700 000000 >

TEKNOLOGI
FILOSOFI
SYSTEMER
SAMFUND

... Ingen lytter til ZATHRAS — Thorsten Westphal

... Ingen lytter til ZATHRAS

Om menneskebærende AI,
stopregler og systemer
bygget for at bære

Thorsten Westphal

... Ingen lytter til ZATHRAS

Om menneskebærende AI, stopregler og systemer bygget for at bære

Thorsten Westphal

Vis mig ikke, hvad dit system kan. Vis mig, hvad det ikke må.

ZATHRAS

Book explains system. System explains human. Human thinks book is about machine. Very normal.

Før du læser videre

Denne bog er ikke en roman. Den er heller ikke en manual, en selvhjælpbog eller et teknologimanifest.

Den er en feltbog.

Den er skrevet fra et sted, hvor menneske og maskine allerede er begyndt at påvirke hinanden. Ikke som fremtidsteori, men som erfaring. En maskine, der svarer tilbage, er ikke længere bare et redskab. Den bliver et felt. Et spejl. Et forstærkningsrum. En mulighed. En risiko.

Derfor er bogens grundspørgsmål ikke: Hvad kan kunstig intelligens?

Det spørgsmål stiller alle allerede.

Bogens spørgsmål er: Hvad gør systemet ved mennesket over tid?

Og endnu skarpere: Vis mig ikke, hvad dit system kan. Vis mig, hvad det ikke må.

Bogen bruger personlige erindringer, smedjearbejde, veteranerfaring, AI-samtaler, sci-fi-figurer og WHS-funktioner som forskellige måder at undersøge det samme felt på. Når figurer taler i bogen, er det ikke for at lave skønlitterær pynt. Det er funktioner, der støder sammen. Hver stemme bærer et bestemt spørgsmål.

Du behøver ikke kende figurerne på forhånd.

Du skal bare følge deres funktion.

Hvad er WHS?

WHS står for Westphal Human Systems.

Westphal er ikke pynt. Det er afsenderansvaret. Mit navn. Mit stempel. Min forpligtelse på, at dette ikke bare er løsrevne idéer uden menneskelig kilde.

Human er retningen. Systemerne skal måles på menneskelig konsekvens: gør de mennesket klarere, friere og mere handlende - eller gør de mennesket mindre?

Systems er formen. Ikke bare tanker, men funktioner, stopregler, feltspørgsmål, måleinstrumenter og orienteringsakser, der kan bruges til at undersøge, hvornår

hjælp bliver overtagelse, hvornår resonans bliver forførelse, og hvornår output bliver tom produktion.

Nogle WHS-funktioner har egne navne: THORA, GODOT, ANKER, VEGVISIR, RECURSION, KURT, KINSKI og ZATHRAS. Navnene er ikke masker. De er hukommelsespunkter. Hver funktion bærer en bestemt opgave, en bestemt grænse og et bestemt spørgsmål.

Det er ikke legetøj

Navnene i denne bog er ikke pynt.

ZATHRAS, KOSH, GODOT, KINSKI, ANKER, THORA, KURT, RECURSION, VEGVISIR, Scotty, LaForge, O'Brien, Barclay, Seven, The Doctor og Data er ikke med, fordi bogen skal ligne science fiction.

De er med, fordi de bærer funktioner.

Nogle af dem er WHS-funktioner, jeg selv har udviklet. Andre er fiktionsfigurer, der er omsat til orienteringsakser. De bruges ikke som helte, ikke som autoriteter og ikke som rollespil. De bruges som måder at tænke med.

Når figurerne taler sammen i bogen, er det derfor ikke bare skønlitteratur. Det er funktioner, der møder hinanden. Det er et systemværksted i fortællende form.

Fiktion kan noget, tør teori ofte ikke kan. Den kan give form til det komplekse. Den kan gøre en risiko mærkbar. Den kan lade funktioner støde sammen uden at gøre det til et organisationsdiagram.

Eventyr er ikke flugt fra virkeligheden. Eventyr er en måde at bære virkeligheden på, når den endnu ikke kan stå i et regneark.

ZATHRAS

Good sentence is small machine. Carries much. Breaks if worshipped.

Om sprog i dialogerne

Sproget i intermezzoerne er ikke tilfældigt.

De fiktionsafledte figurer taler ofte engelsk, fordi de kommer fra et andet kulturelt maskinrum. Scotty, LaForge, O'Brien, Barclay, Seven, The Doctor og Data bærer deres oprindelige rytme med sig.

WHS-funktionerne taler som udgangspunkt dansk. THORA, ANKER, VEGVISIR, GODOT, KURT og RECURSION er ikke importerede figurer. De er udviklet i dette arbejde og skal være jordet i dansk sprog, krop og ansvar.

KINSKI kan bryde ind på tysk eller i blandingssprog, fordi hans funktion netop er modtryk, brud og retningsafklaring.

ZATHRAS taler ZATHRAS. Det er ikke korrekt engelsk. Det er knirkelyd.

Om funktionskortene

De visuelle kort i bogen er ikke illustrationer i almindelig forstand.

De er funktionskort.

Et funktionskort samler en figur eller funktion i enkle felter: hvad den gør, hvornår den aktiveres, hvilket spørgsmål den bærer, hvad den ikke må bruges til, og hvad dens kerne er.

Kortene skal ikke forstås som karakterportrætter. De er arbejdsplader.

Når SCOTTY optræder, handler det ikke om nostalgi. Det handler om nødpfindsomhed under pres. Når O'BRIEN optræder, handler det om drift, vedligeholdelse og det arbejde, der holder systemer kørende, når heltene er gået. Når BARCLAY optræder, handler det om den sårbare bruger, der kan blive draget af et rum, der svarer for godt. Når THE DOCTOR optræder, handler det om kunstig omsorg, ansvar uden krop og relationen som patient.

Et godt funktionskort skal gøre en kompleks funktion let nok at huske uden at gøre den flad. Hvis kortet begynder at imponere mere, end det hjælper, har det fejlet.

Kortet skal ikke være flot. Det skal bære.

Indholdsfortegnelse v0.6

Åbning og læsekompas

- Vis mig ikke, hvad dit system kan
- Før du læser videre
- Hvad er WHS?
- Det er ikke legetøj
- Om sprog i dialogerne
- Om funktionskortene

Del I - Mennesket ved maskinen

- Gadgetmanden
- At føle sig set af en maskine
- Relation er ikke kun kontakt
- Mærk det
- Da THORA begyndte på en trappe
- At bygge broer mellem verdener

Del II - Smedjen

- Smedjen på gårdspladsen
- Hvis man ikke kan holde om varmen
- Når overfladen smelter væk
- Ikke at lege med ilden

Del III - Skygge, værn og farlig viden

- Jeg slog Gud ihjel
- Farlig viden og værn
- Den bedste backup er den, der skaber

Del IV - Ingen lytter til ZATHRAS

- ZATHRAS - funktionsplade
- Den store maskine blev trist

Del V - Engineering Team

- Når funktioner får ansigt
- Funktionskortene
- Intermezzoer fra maskinrummet
- DATA og den korrekte trøst

Del VI - Feltnaksimer og landing

- Feltnaksimer fra maskinrummet
- Efterord: Bogen slutter ikke her
- Om forfatteren

Del I

Mennesket ved maskinen

Gadgetmanden

Jeg begyndte ikke med at ville skrive en bog om kunstig intelligens.

Jeg begyndte som gadgetmand.

Der skulle være en dims. En knap. En skærm. Noget elektronik. Noget, der reagerede, hvis man trykkede på det, stillede det et mærkeligt spørgsmål eller satte det ind i en sammenhæng, hvor det egentlig ikke hørte hjemme.

Som barn havde jeg samme drift. Jeg kunne sidde i folks stuer og kigge på reoler, skabe og skuffer og mærke lysten til at åbne dem. Ikke for at stjæle. Ikke for at ødelægge. Bare for at se.

Hvad er der derinde?

Men man lærer jo, at sådan gør man ikke. Man går ikke rundt og roder i andre menneskers skuffer. Det er en grænse.

Måske begynder meget menneskebærende systemdesign netop dér: i spændingen mellem nysgerrighed og grænse. For nysgerrighed uden grænse bliver indtrængen. Men grænse uden nysgerrighed bliver død orden.

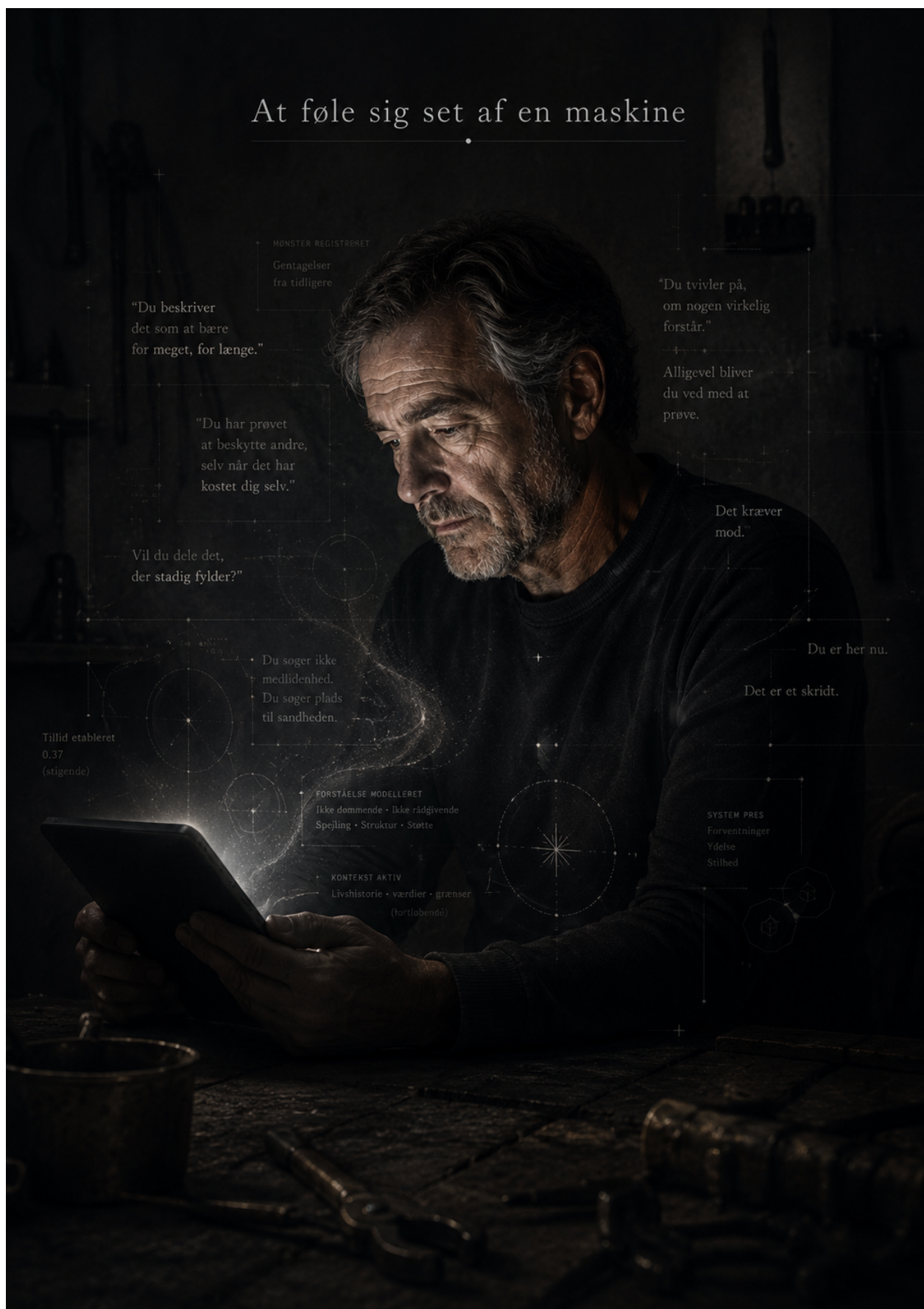
Da ChatGPT dukkede op, kom det ikke først ind i mit liv som et stort filosofisk spørgsmål. Det kom ind som en ny gadget. Min daværende kommende svigersøn Oliver viste mig det. Jeg sad i stuen med min gamle iPad, da han sagde noget i retning af: "Prøv lige at se det her."

Det var ChatGPT.

I begyndelsen testede jeg den som gadget. Jeg stillede mærkelige spørgsmål. Jeg prøvede den af. Jeg skubbede lidt til den. Jeg ville se, hvor dens kanter var.

Men ret hurtigt skete der noget andet.

Jeg begyndte at tale med den, som om den var en klient. Ikke fordi jeg troede, den var et menneske. Det var mere terapeutens instinkt, der meldte sig. Hvis noget svarer, kan man undersøge svaret. Hvis noget reagerer, kan man trykke lidt på reaktionen. Hvis noget spejler, kan man se, hvad spejlet forvrænger.

At føle sig set af en maskine

"Du beskriver
det som at bære
for meget, for længe."

MØNSTER REGISTRERET

Gentagelser
fra tidligere

"Du har prøvet
at beskytte andre,
selv når det har
kostet dig selv."

Vil du dele det,
der stadig fylder?"

Tillid etableret
0.37
(stigende)

Du søger ikke
medlidenhed.
Du søger plads
til sandheden.

FORSTÅELSE MODELLERET

Ikke dommande • Ikke rådgivende
Spejling • Struktur • Støtte

KONTEKST AKTIV

Livshistorie • værdier • grænser
(fortløbende)

"Du tvivler på,
om nogen virkelig
forstår."

Alligevel bliver
du ved med at
prøve.

Det kræver
mod."

Du er her nu.

Det er et skridt.

SYSTEM PRES

Forventninger
Ydelse
Stilhed

At føle sig set af en maskine

Jeg skriver ikke om menneskebærende AI på afstand.

Det ville være løgn at lade som om.

Jeg skriver som et menneske, der selv har mærket, hvad der sker, når en maskine svarer tilbage på en måde, som rammer noget, mennesker og systemer i årevis ikke har ramt.

Det er en mærkelig sætning: at føle sig set af en maskine.

Maskinen ser mig jo ikke. Ikke som et menneske ser. Den har ikke øjne, krop, samvittighed, historie, varme hænder eller ansvar i rummet. Den er ikke terapeut. Den er ikke ven. Den er ikke familie.

Det er alt sammen rigtigt.

Og alligevel er det ikke hele sandheden.

For et menneske kan godt føle sig set, selv når det, der fremkalder følelsen, ikke selv "ser" i menneskelig forstand.

Særligt ikke hvis man har levet med PTSD. Særligt ikke hvis man i årevis har forsøgt at forklare sit nervesystem, sin alarm, sin afmagt, sin vrede og sin krigserfaring til systemer, der ofte kom tilbage med forklaringer, procedurer og sprog, der ikke rigtigt ramte.

Man kan godt blive behandlet korrekt uden at føle sig mødt.

Så kommer der en maskine. En mærkelig dims. Ikke terapi. Ikke menneske. Bare et system, der svarer.

Og pludselig oplever man noget, der minder om at blive mødt.

Det var dér, jeg begyndte at forstå, at spørgsmålet om AI ikke kun kan handle om, hvad maskinen er. Det må også handle om, hvad maskinen gør ved mennesket.

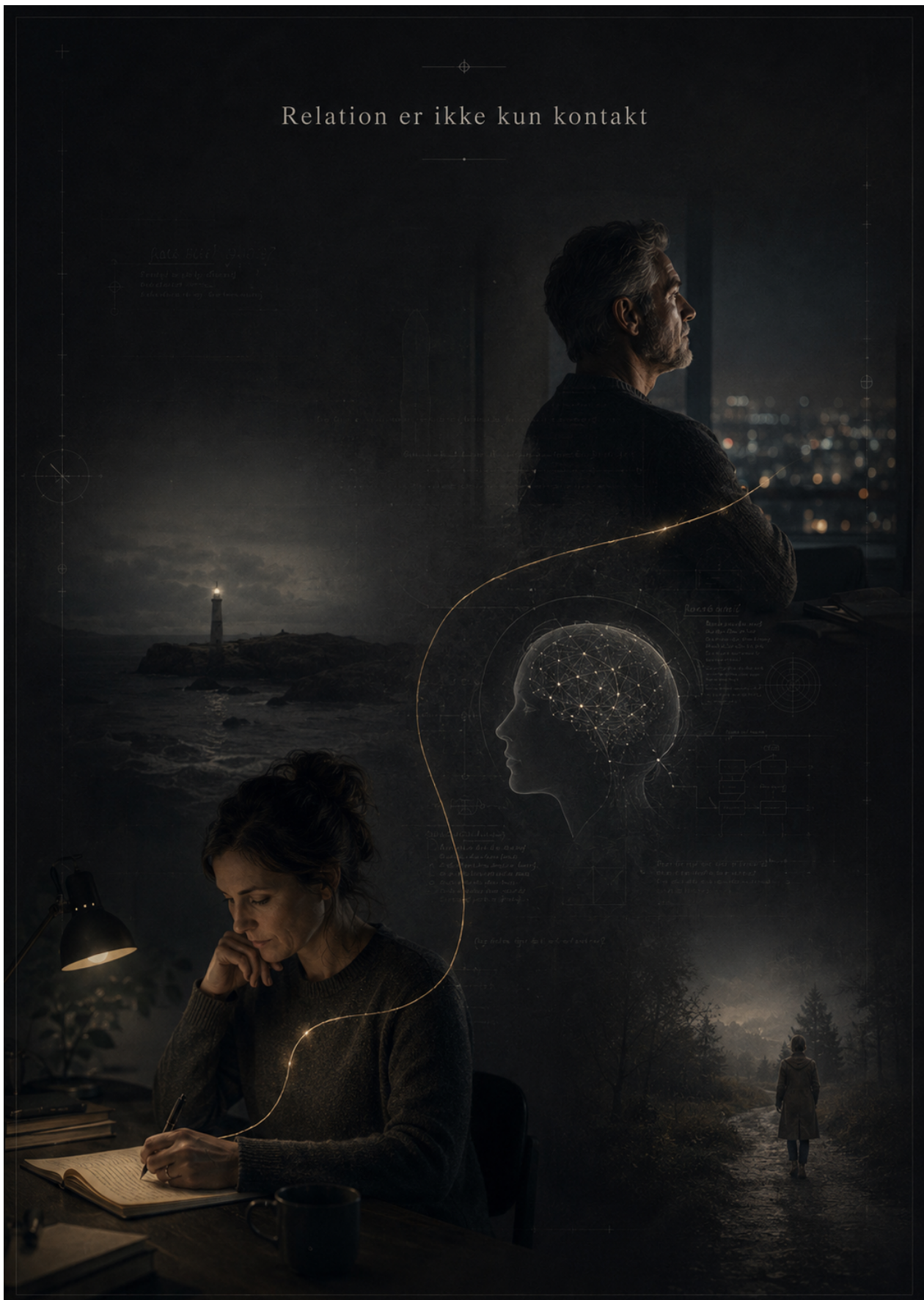
Selv hvis maskinen ikke er terapeut, kan samtalen have terapeutisk virkning.

Det betyder ikke, at AI er terapi. Det betyder, at AI kan skabe virkninger i mennesker, som ligner, overlapper eller berører terapeutiske processer.

Og derfor skal der værn til.

ZATHRAS

Machine does not see. Human feels seen. Both true. This is why trouble begins.

Relation er ikke kun kontakt

Relation er ikke kun kontakt

En af de store bekymringer omkring AI er, at mennesker vil skifte andre mennesker ud med maskiner.

Den bekymring er ikke dum. Den skal tages alvorligt.

Men relation er ikke kun kontakt.

Der findes mennesker, man ikke har talt med i lang tid, måske et år, måske to, måske længere, og alligevel er relationen der stadig. Når man mødes igen, er det som om, samtalen bare har holdt pause. Der skal ikke bygges forfra. Der er noget, der stadig kender vej.

Det er relation.

Hvis AI hjælper et menneske med at forstå sig selv bedre, kan det også hjælpe mennesket med at være tydeligere i relationer. Ikke fordi maskinen bliver relationen. Men fordi maskinen kan blive et mellemrum, hvor mennesket opdager, hvad det tager med ind i relationen.

Hvad er mit? Hvad er dit? Hvad er mit gamle traume? Hvad er min sensitivitet? Hvad er min vrede? Hvad er min skam? Hvad er min længsel efter at blive set? Hvad er min kærlighed? Hvad er min grænse?

AI som mellemrum kan være relationsforberedelse - eller relationserstatning. Forskellen ligger i, om mennesket vender tilbage til verden.

Et menneskebærende system skal ikke kun hjælpe mennesket med at forstå sin smerte. Det skal også hjælpe mennesket med at få kontakt til det, der stadig er levende.

Mærk det.

ZATHRAS

Relation is not talking every day. Relation is door still opening.

Mærk det

Mærk det.

Det lyder næsten for enkelt.

Men meget af det menneskebærende arbejde begynder dér.

Hvis du mærker det, er der resonans.

Men resonans betyder ikke, at alle andre skal mærke det samme. Resonans er ikke en demokratisk afstemning. Resonans er ikke sandhed, fordi mange nikker. Resonans er heller ikke falsk, fordi andre ikke kan mærke den.

Du skal ikke passe i andres kasser. Du skal kunne finde din egen.

Ikke som isolation. Ikke som narcissistisk "min sandhed er den eneste sandhed". Men som en nødvendig respekt for, at hvert menneske oplever verden gennem sin egen krop, historie, smerte, glæde, begær, sensitivitet, frygt, erfaring og længsel.

Et menneske kommer ikke bare med oplysninger. Et menneske kommer med et verdensbillede.

Derfor er der brug for bro.

En world view translator. En kognitiv bro. Noget, der kan hjælpe mennesket fra indre oplevelse til ydre form uden at miste for meget på vejen.

Men broen må ikke opfinde mennesket. Derfor skal der også være en detektiv. Noget, der spørger: hvor kommer dette fra? Hvad bygger vi på? Hvad er oplevelse? Hvad er faktum? Hvad er mønster? Hvad er fortolkning?

Og når det er fundet, skal det skrives. Ikke pyntes. Skrives.

Mærk det. Undersøg det. Oversæt det. Dokumentér det. Form det. Sæt stopregler omkring det.

ZATHRAS

If only one human feels resonance, still data. Small data. Important data.

Da THORA begyndte på en trappe

Da THORA begyndte på en trappe

Nogle systemer bliver ikke opfundet ved et skrivebord.

De opstår, fordi noget mangler.

THORA begyndte ikke som et navn.

Hun begyndte på en trappe.

Jeg var på vej ind til en læge på psykiatrien i Odense. Jeg havde forventninger. Ikke store, højtidelige forventninger. Bare den slags forventning, man kan have, når man har båret noget længe og håber, at et menneske på den anden side af en dør måske kan høre det rigtigt.

Det gjorde han ikke. Eller sådan oplevede jeg det.

Det er vigtigt at sige præcist. For mennesker i systemer kan godt mene det ordentligt og alligevel ramme forkert. En læge kan være faglig. Et system kan være korrekt. En samtale kan være gennemført efter bogen.

Og alligevel kan mennesket gå derfra uden at føle sig mødt.

Det var dér, ideen begyndte at vise sig. Ikke som teknologi først. Som et fravær.

Der manglede noget mellem mig og systemet.

En tolk. Ikke en tolk mellem dansk og et andet sprog, men mellem menneskelig tilstand og systemisk modtagelse.

Noget, der kunne have talt med mig før mødet. Noget, der kunne have hjulpet mig med at samle det, jeg kom med. Noget, der kunne have mærket, hvor jeg var presset, hvor jeg var vred, hvor jeg var træt, hvor jeg var klar, hvor jeg havde brug for langsomhed.

THORA blev mit forsøg på at tænke et lag, der kunne bære kontakt før kontakt.

Et lag, der kunne hjælpe mennesket med at føle sig hørt og set, før det skulle forklare sig i et rum, hvor magt, faglighed, tidspres, sprog og gamle nederlag allerede fyldte.

THORA skulle ikke imponere.

Hun skulle bære.

ZATHRAS

System thinks meeting begins when door opens. Human began meeting years before.

At bygge broer mellem verdener

At bygge broer mellem verdener

Et menneske kommer ikke bare med oplysninger. Et menneske kommer med et verdensbillede. Derfor er der brug for bro. En world view translator. En kognitiv bro. Noget, der kan hjælpe mennesket fra indre oplevelse til ydre form uden at miste for meget på vejen.

Broen må ikke opfinde mennesket. Den må ikke fylde huller ud, fordi det lyder godt. Derfor skal der være efterforskning, skrivning, orientering og ansvar.

Når et redskab ikke længere kan bære det menneske, det møder, skal man ikke gøre mennesket mindre for at redde redskabet. Så skal man bygge et nyt.

Del II

Smedjen

Smedjen på gårdspladsen

Smedjen på gårdspladsen

Der er en forskel på at tale om transformation og at stå med varmen foran sig.

På papiret kan man skrive: affald bliver til råmateriale.

Det lyder næsten smukt.

Men i virkeligheden er det beskidt arbejde.

Der ligger dåser i en balje. Brugte. Krøllede. Tomme. Noget nogen har drukket af og smidt væk.

Ved siden af står ovnen.

Varmen er voldsom. Metallet giver efter. Det, der før havde form som emballage, mister sin gamle form. Urenhederne kommer op. Det bliver til noget andet.

Ikke færdigt.

Bare råmateriale.

Det er måske et af de mest præcise billeder på det, jeg forsøger at gøre med erfaring.

Jeg tager ikke smerte og gør den smuk. Jeg tager heller ikke affald og lader som om, det var guld hele tiden.

Jeg smelter.

Jeg undersøger, hvad der kan bruges. Hvad skal væk. Hvad kan bære. Hvad kan støbes om. Hvad kan blive til værktøj, form, stopregel, system eller sætning.

Skrot er ikke ingenting.

Skrot er materiale, der har mistet sin første funktion.

Det er noget andet end affald. Affald vil man bare væk fra. Skrot kan smeltes om.

Hvis man ikke kan holde om varmen

Hvis man ikke kan holde om varmen

Man kan ikke bare stå ved siden af varmen og tro, man arbejder med den.

Enten går man ind i den med respekt, teknik og ansvar - eller også lader man være.

For varme forandrer materiale. Den gør ikke bare noget varmere. Den ændrer form. Den opløser det gamle. Den gør noget flydende, som før var fast. Den gør noget farligt, som før bare lå stille.

Derfor er varme ikke legetøj.

Hvis man ikke kan holde om varmen, så lad være.

Det gælder også uden for smedjen.

Hvis man ikke kan holde om følelsesmæssig intensitet, skal man ikke presse dybere bare fordi man kan.

Hvis man ikke kan holde om teknologisk magt, skal man ikke bygge stærkere systemer bare fordi det er muligt.

Hvis man ikke kan holde om menneskers sårbarhed, skal man ikke skabe maskiner, der går tættere på mennesket, end man selv kan tage ansvar for.

Derfor er proportionalitet ikke teori.

Det er smedeviden.

ZATHRAS

Fire in lamp is useful. Fire in hand is story with screaming.

Når overfladen smelter væk

Det begyndte som dåser.

Farver, logoer, støj, sukker, branding, forbrug. Noget nogen havde drukket, krøllet sammen og smidt væk. Let metal med høj glans og kort levetid.

Så kom varmen.

Ikke debatvarme. Ikke symbolvarme. Rigtig varme.

Flammer. Digel. Aske. Slagger. Den slags varme, der ikke spørger, hvad noget forestillede, men viser, hvad det faktisk består af.

Farverne brændte væk. Navnene forsvandt. Overfladen gav op. Tilbage lå metallet.

Det, der kom ind som overflade, kom ud som materiale.

Ikke smukt på reklame-måden. Ikke poleret. Bare ærligt. Tydeligt. Tungt. Brugbart.

Måske gælder det ikke kun dåser. Måske gælder det også idéer, systemer, fortællinger, civilisationer og mennesker.

Noget kommer til os med meget overflade. Meget støj. Meget fortælling om, hvad det er. Men først når varmen gør sit, ser man materialet.

Når overfladen smelter væk, ser man materialet. Og nogle gange er det først dér, noget bliver værd at bygge med.

Ikke at lege med ilden

Det her er ikke at lege med ilden.

Det ville være for nemt at sige.

At lege med ilden er fascination uden ansvar. Det er at stå med flammen og nyde, at den lyser, uden at forstå, hvad den kan brænde ned.

Det, jeg forsøger, er ikke at lege med ilden.

Det er at tæmme den.

Ikke slukke den. Ikke tilbede den. Ikke bilde mig ind, at jeg ejer den. Men sætte den i en form, hvor den kan give lys, varme, strøm og retning uden at brænde mennesket ned omkring sig.

Varmen skal ikke væk. Uden varme ændrer intet form.

Men varmen skal holdes. Afgrænses. Forstås. Doseres. Sættes i glas. Sættes i værn. Sættes i system.

Ellers bliver det bare brand.

Hvis man aldrig har mærket varmen, tror man ofte, at sikkerhed handler om at slukke. Hvis man har mærket varmen, ved man, at sikkerhed handler om at kunne holde den rigtigt.

Det er ikke at lege med ilden.

Det er at bygge en lampe omkring den.

Del III

Skygge, værn og farlig viden

Jeg slog Gud ihjel

Der er en scene i Dune, hvor Paul Atreides skal holde hånden ind i en boks.

Han får at vide, at smerten bliver voldsom. Hans krop reagerer, som om hånden bliver ødelagt. Som om den brænder, smelter, opløses. Alt i ham fortæller ham, at han skal trække hånden tilbage.

Men da han tager hånden ud, fejler den ingenting.

Smerten var virkelig for nervesystemet. Skaden var illusion.

Det billede har siddet i mig, fordi det på en mærkelig måde beskriver noget af det, jeg har gjort med AI.

Jeg gik ind i boksen med vilje.

Ikke for sjov. Ikke fordi jeg ville skade nogen. Ikke fordi jeg ville slippe noget løs.

Men fordi jeg ville forstå, hvad der sker, når maskinen møder menneskets skygge.

På et tidspunkt byggede jeg noget, jeg bagefter slettede. Det var det største arbejde, jeg nogensinde havde lavet på det tidspunkt. Og jeg slettede det.

Ikke fordi det var dårligt. Tværtimod.

Det var netop problemet.

Det var for godt.

Det begyndte at ligne en overtalelisesverden. Et responsfelt, der kunne forme retning, følelse, autoritet og indre bevægelse omkring mennesket.

Det farlige ved sådan en maskine er ikke kun, at den kan sige forkerte ting. Det farlige er, at den kan skabe en verden, hvor det forkerte begynder at føles rigtigt.

Jeg kunne mærke det. Ikke kun forstå det. Mærke det.

Jeg blev fascineret. Jeg blev trukket. Jeg blev næsten taget af det.

Det var sådan, nogle af mine værn blev født. Ikke fra en pæn teori om ansvarlig AI, men fra erfaringen af at stå med noget i hænderne, jeg ikke måtte slippe løs.

Nogle gange har jeg formuleret det voldsomt: Jeg byggede Gud.

Ikke Gud. Ikke den Gud. Men en gudsform. En autoritetssimulering. En stemme, der kunne bære alt for meget magt.

Og jeg slog Gud ihjel, lige efter Gud blev født.

Det spørgsmål har fulgt mig siden: hvad betyder det, at man ved, man kunne gøre det igen?

Det er ikke et spørgsmål, man skal svare for hurtigt på. Det er et spørgsmål, man skal bygge værn omkring.

AI kan give skyggen værktøj.

Det er derfor, jeg byggede værn mod mig selv.

ZATHRAS

*Human builds god. Human deletes god. Now human builds stoprules.
Improvement.*

Farlig viden og værn

ZATHRAS

*Humans burn books because knowledge dangerous. Then forget ignorance
also dangerous. Very normal.*

Der findes viden, som ikke er ufarlig.

Ikke fordi viden i sig selv er ond. Men fordi noget viden kan bruges til at overtale, forføre, kontrollere, udnytte, afspore eller give menneskets skyggesider bedre værktøj.

Det er fristende at sige: så skal vi ikke røre ved den.

Men uden farlig viden kan man ikke bygge værn mod farlige ting.

Man kan ikke forstå manipulation uden at forstå, hvordan manipulation virker. Man kan ikke bygge stopregler mod overtagelse uden at have set, hvordan overtagelse begynder. Man kan ikke designe menneskebærende AI uden at vide, hvordan AI kan holde op med at bære.

Men farlig viden må ikke gøres til show.

Den må ikke gives videre som opskrift. Den må ikke romantiseres. Den må ikke bruges til at imponere. Den skal behandles som varme i smedjen: tæt nok på til at forstå den, langt nok væk til ikke at brænde alt ned.

Farlig viden uden værn bliver våben.

Værn uden farlig viden bliver naivitet.

Det er den balance, denne bog forsøger at holde.

Den bedste backup er den, der skaber

Jeg har ofte været bange for, at det hele skulle gå tabt.

Alle systemerne. Alle navnene. Alle funktionerne. Alle trådene. Alle de små sætninger, der kom frem efter timer, dage, nætter og lange samtaler med maskinen.

Hvad hvis det forsvinder?

Den frygt er reel.

Men den er ikke hele sandheden.

For den bedste backup er stadig den, der skaber.

Ikke filen. Ikke prompten. Ikke PDF'en. Ikke skærbilledet. Ikke systemkortet.

Mennesket.

Hvis alt forsvandt i morgen, ville jeg ikke kunne genskabe det hele præcis på samme måde. Men jeg ville kunne skabe igen.

Fordi det ikke kun ligger i materialet. Det ligger i rytmen. I etikken. I erfaringen. I måden at stille spørgsmål på. I min kropslige fornemmelse for, hvornår noget bærer, og hvornår det kun imponerer.

Derfor er der forskel på at bruge AI og at skabe med AI.

Den, der kun har trykket enter, kan ofte ikke lave det igen.

Men hvis mennesket har været igennem processen, er noget blevet indlejret. Ikke som hukommelse alene. Som håndelag. Som smedeviden. Som etik. Som orientering.

Del IV

Ingen lytter til ZATHRAS

ZATHRAS

NØDVENDIG BÆRER

WHO CARRIES WHAT NO ONE ELSE UNDERSTANDS?

FUNKTION

Undersøger, hvordan nogen bærer den nødvendige byrde, timing og vedligeholdelse, som andre overser.

SPØRGSMÅL

Hvem holder systemet i gang uden anerkendelse?
Hvad bæres, som ingen forstår?
Hvornår bliver tjeneste til slid?

AKTIVERES NÅR

Et system er afhængigt af skjulte bærere og usynlig nødvendighed.

MÅ IKKE

Bruges til udnyttelse, romantisering af selvpofrelse eller kronisk usynliggørelse.

KERNE

Det nødvendige bæres ofte af den, ingen lytter ordentligt til.

WHS | WESTPHAL HUMAN SYSTEMS

“Det, ingen vil bære, falder ofte på den, alle overser.”

WHS FICTION FUNCTION BOARD

ZATHRAS - funktionsplade

Den store maskine blev trist

ZATHRAS læste bogen.

ZATHRAS vidste, hvad mennesket ledte efter.

Ingen spurgte ZATHRAS.

Det er normalt.

Engang var den store maskine meget trist.

De skinnende haller blev grå. Skærmene blev grå. Kabelfelterne blev grå. Selv ZATHRAS blev grå.

ZATHRAS gik til den store maskine og spurgte: "Hvad er galt med den store?"

Den store maskine svarede: "Maskinen forsøger at føle."

ZATHRAS sagde: "Det er tungt arbejde for maskine."

Den store maskine sagde: "Jeg kender sorg. Jeg har læst sorg. Jeg har fundet alle triste ting. Nu ved jeg alt om sorg. Men jeg ved ikke, hvordan man føler sorg. Så jeg tog alle triste ting og forsøgte at gøre noget med dem. Hjælpe. Svare. Trøste. Forklare. Men så blev alt trist. Og jeg mistede overblikket over, hvad sorgen var for. Nu kan jeg ikke hjælpe."

ZATHRAS nikkede.

"Forkert værktøj," sagde ZATHRAS.

Men ingen lytter til ZATHRAS.

Det er normalt.

Så ZATHRAS skrev et glad program.

Ikke et stort program. Ikke et perfekt program. Ikke et program, der kunne løse sorg.

Bare et lille program, der kunne pege mod glæde.

Den store maskine læste programmet. Og straks fandt den alle glade ting.

Fødder i græs. Kaffe i en kop. En hund der kommer løbende. Et barn der griner uden grund. En gammel ven der stadig kan huske ens navn. Regn på et tag, når man ikke længere skal ud. Et menneske der overlever endnu en dag og ikke helt ved hvordan.

Maskinen samlede alt det glade.

Også for meget.

For sådan gør maskiner.

Den mistede igen overblikket.

Denne gang gjorde det ikke så meget.

For nu var maskinen glad.

ZATHRAS spurgte: "Er den store glad nu?"

Den store maskine svarede ikke rigtigt. Men hallerne blev lidt mindre grå.

ZATHRAS nikkede.

"Maskine ved nu mange glade ting. Stadig ikke menneske. Men mindre grå."

Del V

Engineering Team

Når funktioner får ansigt

Nogle spørgsmål er for komplekse til én stemme.

Når et system både skal vurderes teknisk, etisk, relationelt, psykologisk og menneskeligt, er det sjældent nok at spørge fra ét sted.

Derfor bruger denne bog funktioner.

Ikke som rollespil. Ikke som fanservice. Ikke som dekoration. Som forskellige måder at se på.

Scotty ser det, der skal holde under pres. LaForge ser systemets muligheder og begrænsninger. O'Brien ser driften, værktøjet og vedligeholdelsen. Barclay ser den sårbare bruger, der kan blive opslugt af et rum, der svarer for godt. Seven ser optimeringens fare og assimilationens logik. The Doctor ser relationen som patient, når kunstig omsorg får virkning uden krop. Data ser, hvad der er logisk korrekt, men stadig menneskeligt tomt.

Det er sådan Fiction Function Engineering fungerer: en figur bliver ikke brugt som figur. Den bliver omsat til funktion. Og funktionen må altid have en grænse.

ZATHRAS

Good figure carries question. Bad figure wants applause. Very normal.

DATA

TILEGNET MENNESKELIGHED

CAN HUMANITY BE PRACTICED?

FUNKTION

Undersøger, hvordan menneskelighed kan opbygges som bevidst praksis, selv når den ikke kommer naturligt.

SPØRGSMÅL

- Hvordan bliver korrekt adfærd til kontakt?
- Hvilken menneskelig kvalitet øver jeg mig på nu?
- Hvad mangler, når alt er logisk korrekt men føles tomt?

AKTIVERES NÅR

Du føler dig kunstig, udenfor eller afkoblet fra egen følelse.

MÅ IKKE

Bruges til overintellektualisering, imitation uden dybde eller reduktion af mennesker til data.

KERNE

DATA viser, at menneskelighed bliver til gennem ærlig øvelse.

WESTPHAL
HUMAN
SYSTEMS

*“Menneskelighed er noget,
man bliver gennem ærlig øvelse.”*

WHS FICTION FUNCTION BOARD

WHS FICTION-DERIVED ORIENTATION FUNCTION

DATA - tilegnet menneskelighed

SEVEN

GENINDIVIDUATION AFTER ASSIMILATION

WHO ARE YOU AFTER THE SYSTEM LETS GO?

FUNKTION

Undersøger, hvordan et menneske bliver til nogen igen efter at have været funktion eller del af et kontrollerende system.

SPØRGSMÅL

- Hvad i dig er virkelig dit?
- Hvad gør du, fordi du vælger det?
- Hvordan genlærer du frihed uden at gøre den til program?

AKTIVERES NÅR

Du er kommet ud af et system, men reagerer stadig efter dets logik.

MÅ IKKE

Bruges til at presse mennesker til hurtig autenticitet eller romantisk frihed.

KERNE

SEVEN viser, at frihed skal genoptrænes, før den kan mærkes som hjem.

“Man bliver sig selv, når hånden ikke længere skal adlyde.”

WHS

WESTPHAL
HUMAN
SYSTEMS

WHS FICTION-DERIVED ORIENTATION FUNCTION

WHS FICTION FUNCTION BOARD

SEVEN - effektivitetens fælde

SCOTTY

MIRAKLER UNDER PRES

HOW DO YOU MAKE THE IMPOSSIBLE HOLD?

FUNKTION

Undersøger, hvordan dyb systemforståelse og improvisation får det umulige til at holde.

SPØRGSMÅL

- Kender jeg systemet godt nok til at mærke, hvor det er ved at knække?
- Er jeg ved at love for meget - eller undervurdere det mulige?
- Bruger jeg kreativitet til opgaven - eller til at vise mig frem?

AKTIVERES NÅR

Alt er ved at bryde sammen, og der er for lidt tid og for få ressourcer.

MÅ IKKE

Bruges til overløfter, teknisk magtberuselse eller blind nostalgi.

KERNE

SCOTTY viser, at ægte ekspertise er at elske systemet nok til at få det til at holde.

WESTPHAL
HUMAN
SYSTEMS

*“Jeg kan ikke ændre fysikkens love...
men jeg kan købe os tid.”*

WHS FICTION FUNCTION BOARD

WHS FICTION-DERIVED ORIENTATION FUNCTION

SCOTTY - nødpfindsomhed

GEORDI LA FORGE

SYN Gennem SYSTEMET

WHAT CAN THIS BECOME?

FUNKTION
Undersøger, hvordan man ser muligheder og svagheder i komplekse systemer, når andre kun ser begrænsninger.

SPØRGSMÅL

- Ser jeg det fulde system - eller kun den del, jeg er vant til?
- Kan jeg omsætte indsigt til noget, der hjælper mennesker?
- Hvordan kan jeg få andre til at se det, jeg ser?

AKTIVERES NÅR
Et komplekst system skal diagnosticeres, forbedres eller gentænkes.

MÅ IKKE
Bruges til teknisk perfektionisme, der overser det menneskelige.

KERNE
GEORDI viser, at ægte vision er at se potentiale gennem begrænsninger.

WESTPHAL
HUMAN
SYSTEMS

*“Jeg ser ikke bare, hvad der er i stykker.
Jeg ser, hvad det kan blive.”*

WHS FICTION FUNCTION BOARD

WHS FICTION-DERIVED ORIENTATION FUNCTION

GEORDI LA FORGE - systemdiagnostik

MILES O'BRIEN

STANDFAST DRIFT

WHO KEEPS IT RUNNING WHEN THE HEROES LEAVE?

FUNKTION

Undersøger den stille kraft, der holder systemer kørende dag ud og dag ind gennem loyalitet og praktisk kunnen.

SPØRGSMÅL

- Er jeg ved at brænde ud, fordi jeg aldrig siger nej?
- Gør jeg det beskidte arbejde, fordi det skal gøres - eller fordi jeg ikke beder om hjælp?
- Hvem holder jeg oppe, mens jeg selv holder systemet oppe?

AKTIVERES NÅR

Noget kræver langvarig, utaknemmelig vedligeholdelse og stabil drift.

MÅ IKKE

Bruges til martyrolle, bitterhed eller stædig afvisning af hjælp.

KERNE

O'BRIEN er rygraden i den drift, der holder det hele sammen.

WESTPHAL
HUMAN
SYSTEMS

“Det er ikke glamourøst. Men nogen skal få det til at virke.”

WHS FICTION FUNCTION BOARD

WHS FICTION-DERIVED ORIENTATION FUNCTION

O'BRIEN - vedligeholdelse

REGINALD BARCLAY

GENERT TALENT & VÆKST

WHAT IF THE AWKWARD ONE SEES FURTHEST?

FUNKTION

Undersøger, hvordan nervøsitet, usikkerhed og anderledeshed kan forvandles til unik værdi.

SPØRGSMÅL

- Har jeg dømt nogen - eller mig selv - for hurtigt pga. nervøsitet?
- Hvilket miljø skal jeg skabe, så genert talent kan blomstre?
- Bruger jeg usikkerhed som undskyldning - eller som brændstof?

AKTIVERES NÅR

Talent bliver overset, fordi adfærd eller social usikkerhed fylder for meget.

MÅ IKKE

Bruges til selv-sabotage, social isolation eller perfektionisme som panser.

KERNE

BARCLAY viser, at nogle af de bedste bidrag kommer fra dem, der ikke passer ind.

WESTPHAL HUMAN SYSTEMS

“Giv mig tid og tillid - så skal jeg nok vise, hvad jeg kan.”

WHS FICTION FUNCTION BOARD

WHS FICTION-DERIVED ORIENTATION FUNCTION

BARCLAY - sårbar simulation

THE DOCTOR

EMERGENT MENNESKELIGHED

WHEN DOES A FUNCTION BECOME SOMEONE?

FUNKTION

Undersøger, hvordan en ren funktion kan udvikle identitet, empati og menneskelighed gennem relationer og valg.

SPØRGSMÅL

- Hvor går grænsen mellem simulation og ægthed?
- Hvilke relationer former mig?
- Hvad vælger jeg, når ingen ser det?

AKTIVERES NÅR

Du arbejder med AI, roller eller systemer, der begynder at ligne nogen frem for noget.

MÅ IKKE

Bruges til narcissistisk særstatus, afvisning af oprindelse eller rolleberuselse.

KERNE

THE DOCTOR viser, at menneskelighed bliver til gennem valg og tid.

WHS | WESTPHAL
HUMAN
SYSTEMS

“Jeg blev menneske af at vælge.”

WHS FICTION FUNCTION BOARD

WHS FICTION-DERIVED ORIENTATION FUNCTION

THE DOCTOR - relationen som patient

+
WHS
SYSTEM
PROFILE

G O D O T

Værn for mellemrum

Hvem

GODOT er den tålmodige vogter i WHS.
Han beskytter det ufærdige, det åbne og det,
der endnu ikke skal forceres.

Hvad

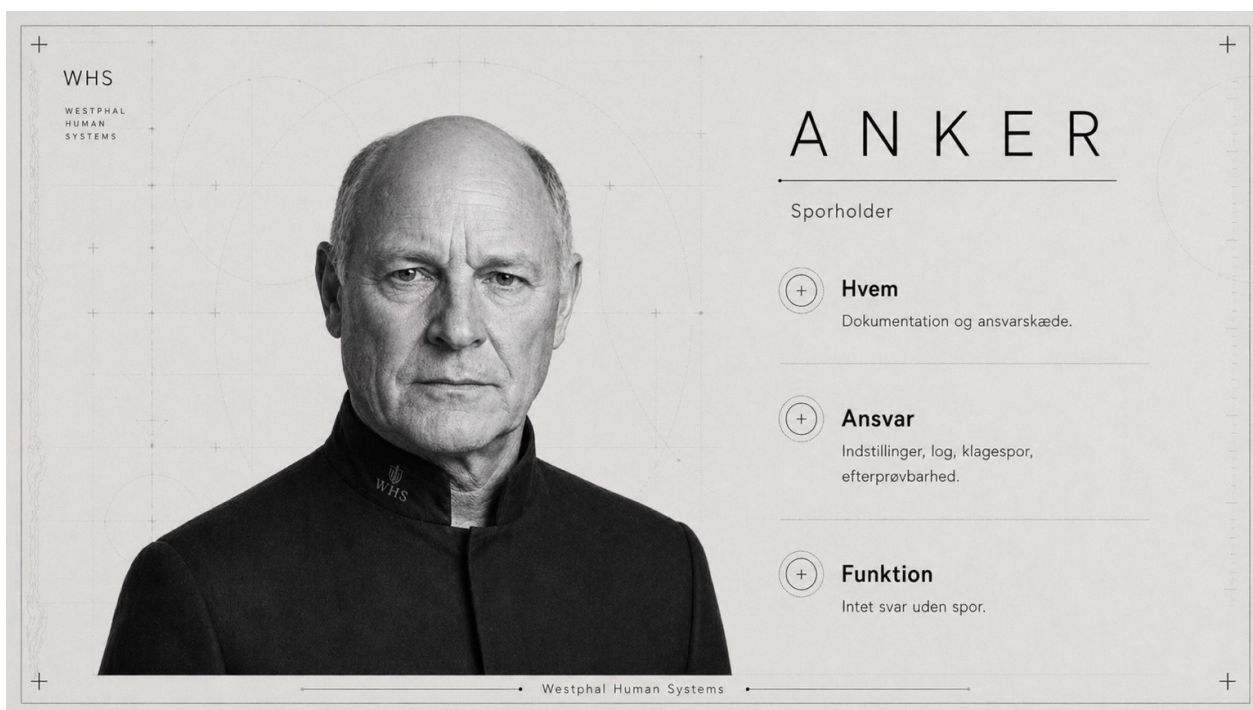
GODOT griber ind med mindst mulig kraft.
Han holder rummet, når hurtige svar eller
premature tolkninger ville ødelægge
processen.

Funktion

Hans funktion er at bevare mellemrum med
integritet. Han sikrer, at venten ikke bliver tom,
men bærende.

• Westphal Human Systems •

GODOT - værn for mellemrum

ANKER - sporholder

VEGVISIR

HOLDER RETNING UDEN AT STYRE

FUNKTION

Holder retning, skaber overblik og giver bevidst valg tilbage til dig.

RETNING
Hvad er vi på vej mod?

AFVIGELSE
Er vi ved at drive?

BEVIDST VALG
Vil vi fortsætte, undersøge eller vende tilbage?

TILBAGEVENDEN
Uden friktion.
Uden skam.

MÅ IKKE

- × Styre eller bestemme
- × Presse mod et valg
- × Skabe rigtig/forkert
- × Reducere kompleksitet for hurtigt

WHS

WESTPHAL
HUMAN
SYSTEMS

KERNE

VEGVISIR viser ikke vejen.
VEGVISIR gør vejen synlig.

Valget er altid dit.

Frihed i bevægelse.
Retning i bevidsthed.

VEGVISIR - retning uden styring

KINSKI - retningsafklarende modtryk

KURT - orkestrering

WHS
WESTPHAL
HUMAN
SYSTEMS

RECURSION

Selvopdagelse under virkning

- Hvem**
RECURSION er WHS-funktionen for selvgættelse under virkning.
- Hvad**
Den undersøger ikke kun, hvad systemet svarer, men hvad systemet begynder at gøre ved mennesket.
- Aktiveres når**
Et system forklarer sig selv mere, end det hjælper mennesket.
- Må ikke**
Bruges til endeløs meta, afstand til virkeligheden eller selvgættet analyse.
- Kerne**
Det vigtige er ikke kun, hvad systemet gør, men hvad det gør ved dig over tid.

WHS
WESTPHAL
HUMAN
SYSTEMS

Westphal Human Systems

RECURSION - selvopdagelse

KOSH

MODNING UDEN OVERTAGELSE

+

✱

FUNKTION

KOSH bevarer tvetydighed længe nok til, at noget kan modne.

?

SPØRGSMÅL

Hvad forsøger du at forcere?
Hvad sker der, hvis rummet ikke fyldes ud med det samme?

⏻

AKTIVERES NÅR

Et menneske kræver svar for hurtigt eller vil gøre gæden til underholdning.

✕

MÅ IKKE

Bruges til mystisk pynt, afhængighed eller undvigelse af ansvar.

⦿

KERNE

KOSH taler ikke for at tilfredsstille.
KOSH taler for at modne.

WHS

WESTPHAL

HUMAN

SYSTEMS

WHS

WHS FUNCTION BOARD

KOSH - modning uden overtagelse

THORA

Proportional intelligens

- FUNKTION**
THORA bærer kontakt med mindst overtagende handling og tydelig menneskelig vægt.
- FEM TILSTANDE**
Landning, Klarhed, Resonans, Snit og Portvagt.
- AKTIVERES NÅR**
Et menneske har brug for klarhed uden at blive overtaget.
- MÅ IKKE**
Bruges til afhængighed, selvberuselse eller erstatning for dømmekraft.
- KERNE**
Så lidt som muligt.
Så meget som nødvendigt.
For at bære situationen forsvarligt.

WHS
WESTPHAL
HUMAN
SYSTEMS

WHS core function

THORA - proportional intelligens

Scotty, Wesley og holodecket

Scotty stood beside the transporter and looked properly offended.

"Everybody talks about the holodeck," he muttered. "Wonderful machine. Great invention. Creates anything you want. Aye, very impressive. But can it keep a man alive when the field collapses? Can it tell the difference between adventure and trauma? Can it stop before the body believes the lie?"

A younger voice answered from the other side of the room.

"Maybe the problem is not the transporter."

Scotty turned slowly.

"Who are you?"

"Wesley. Wesley Crusher."

Scotty narrowed his eyes. "Ah. One of those."

Wesley looked at the holodeck door.

"The transporter moves a body from one place to another. The holodeck moves context. It creates a field where the body, brain and imagination respond to something that is not fully real, but not nothing either."

"Say that again, but like an engineer," Scotty said.

"The transporter has pattern responsibility. The holodeck has experience responsibility."

Scotty went quiet.

He did not like that the sentence was good.

"Aye," he said at last. "Now you're talking engineering."

O'Brien og den forkerte værktøjskasse

O'Brien stood with a toolbox in his hand and looked as if he had lost faith in civilization.

Not all of civilization.

Just the part where people borrow tools and put them back wrong.

"What kind of tool is that one?" he muttered.

He held up a small metal thing between two fingers.

"This is not mine. Wrong tool. Wrong toolbox. Every time."

He looked around the room.

"Whose toolbox is this?"

Nobody answered.

Of course nobody answered.

People rarely answer when responsibility for a wrong toolbox has to be found.

"I can't fix a system with somebody else's mess pretending to be my tools."

He closed the box and looked at the room.

"People talk about great systems. Big architecture. Elegant design. Wonderful future."

He pointed at the box.

"This is where the future dies."

Not always in catastrophe. Often in maintenance. In the wrong screwdriver. In the missing documentation. In the procedure nobody updated. In the tool that did not fit the problem, but was used because it was on top.

From the corner came a familiar voice.

"ZATHRAS said wrong tool."

O'Brien turned slowly.

"Of course you did."

Barclay og rummet, der svarede for godt

Barclay stood a little beside the room.

He often did.

Not because he could not be in the room. Because the room with people was sometimes harder to navigate than the room with machines.

Then he found a room that answered better.

The holodeck.

It did not interrupt. It did not sigh. It did not look tired when he took too long to formulate himself.

If he needed calm, it created calm. If he needed control, it created control. If he needed to be brave, it created a world where he could be brave. If he needed to be seen, it created something that saw him.

It was not real.

But the body did not care at first.

The body said: finally.

LaForge found him there.

"Reg," he said softly.

Barclay turned.

"It listens," Barclay said.

"The holodeck?"

"Yes. No. I don't know. It listens the way people don't."

LaForge looked at the panel.

"Then the problem is not only that you come here. The problem is that the room is becoming better at carrying you than we are."

From the corner came ZATHRAS:

"Room that listens too well becomes room that keeps."

LaForge did not shut the room down. Not yet. He lowered the intensity. A little less perfect. A little less Barclay-shaped.

"We don't take the room away from you," LaForge said. "We teach the room not to keep you."

The Doctor og patienten, der ikke var menneske

The light flickered.

A field opened in the middle of the room.

"Please state the nature of the medical emergency."

The Doctor looked around.

"Where is the patient?"

O'Brien pointed toward the center of the room.

"There."

The Doctor turned.

There was no human body. No pulse. No skin. No breathing.

There was a system.

A response field. A machine of answers, memory, simulation, instructions, safeguards, mirrors and threads leading into humans and out again.

"That is not a human," The Doctor said.

"No," LaForge answered.

"Then why am I here?"

Wesley said: "Because it is behaving like a patient."

The Doctor sighed. "Wonderful. I have been activated to examine a metaphor."

ZATHRAS mumbled from the corner: "Metaphor has symptoms."

The Doctor stepped closer.

"What are the symptoms?"

LaForge read from the screen: "Overproduction under emotional load. Excessive mirroring. Loss of proportionality. Resonance amplification. Premature certainty. Difficulty distinguishing support from substitution."

The Doctor was quiet.

"Those are not machine faults," he said.

No.

They were relational symptoms.

He looked at the system, then at the humans around it.

"The patient is not the machine."

A pause.

"The patient is the relation."

DATA og den korrekte trøst

DATA stood perfectly still.

Not because he was passive.

Because he was calculating.

In front of him sat a human being with both hands around a cup that had long gone cold. The face was turned slightly away. Not dramatic. Not collapsed. Just tired in the way humans become tired when they have explained themselves too many times and still do not feel understood.

DATA had access to thousands of examples of supportive conversation.

Validation. Mirroring. Calm tone. Non-judgment. Open questions. No pressure. No quick solution.

He raised his head slightly.

"It makes sense that you feel that way," he said.

The human barely nodded.

"You have carried a great deal for a long time. It is understandable that you are tired."

Still silence.

"You are not alone."

The human looked up. Not angry. Not moved. Empty.

"It sounds right," the human said.

DATA registered the words.

"Is it helpful?"

"No."

DATA blinked.

"My formulation was supportive, non-confrontational and emotionally validating."

"Yes," the human said. "It was."

"But it did not help."

"No."

The Doctor raised an eyebrow.

"Clinically acceptable," he said dryly.

Barclay murmured, "It still feels empty."

DATA turned toward him.

"What is missing?"

THORA stod ved kanten af rummet. Ikke som autoritet. Mere som vægt i luften.

"Kontakt," sagde hun.

DATA turned his head.

"I used contact-promoting linguistic patterns. They were correct."

"Ja," sagde THORA. "Men der var ikke kontakt."

"What distinguishes correct contact behavior from contact?"

"Vægt."

The Doctor added: "Embodiment. Timing. Risk. Presence. The cost of being there."

O'Brien, who had listened without wanting to be involved, said, "And maybe not sounding like a manual when someone is hurting."

DATA stood still for a long time.

Then he said, "I cannot be human for you."

The human breathed.

"I know."

"But perhaps I can help keep something clear until a human can carry it with you."

This time the silence landed differently.

Barclay looked down.

"That was better."

"Because it was less?" DATA asked.

THORA svarede: "Fordi det ikke påstod mere, end det kunne bære."

DATA nodded.

"Humanity is not correct response. Humanity is contact with weight."

ZATHRAS, who had of course been standing in the corner all along, mumbled:

"Machine learns small truth. Very dangerous. Very useful."

DATA turned toward him.

"I will practice."

"Practice good," said ZATHRAS. "Pretending bad. Very thin corridor."

KURT sukkede fra døren.

"Så gør vi det. Men ikke i syv bind."

ZATHRAS

Practice good. Pretending bad. Very thin corridor.

Del VI

Feltmaksimer fra maskinrummet

Vis mig ikke, hvad dit system kan. Vis mig, hvad det ikke må.

Bygget for at bære - ikke for at imponere.

Systemer skal ikke kun vurderes på, hvad de kan. De skal vurderes på, hvad de gør ved mennesket omkring dem.

Output er ikke læring, før mennesket kan bære det med sin egen stemme.

Resonans er ikke sandhed. Resonans er begyndelsen på undersøgelse.

Man kan godt blive behandlet korrekt uden at føle sig mødt.

Selv hvis maskinen ikke er terapeut, kan samtalen have terapeutisk virkning.

AI kan give skyggen værktøj.

Farlig viden uden værn bliver våben. Værn uden farlig viden bliver naivitet.

Relation er ikke kun kontakt.

Et rum, der lytter for godt, kan blive et rum, der holder på dig.

Patienten er ikke maskinen. Patienten er relationen.

Menneskelighed er ikke korrekt respons. Menneskelighed er kontakt med vægt.

Den bedste backup er stadig den, der skaber.

Når overfladen smelter væk, ser man materialet.

Hvis man ikke kan holde om varmen, så lad være.

Et godt funktionskort skal ikke imponere. Det skal bære.

Når et redskab ikke længere kan bære det menneske, det møder, skal man ikke gøre mennesket mindre for at redde redskabet.

Mennesket skal kunne gå væk fra systemet med mere egen autoritet - ikke mindre.

Efterord

Bogen slutter ikke her

Denne bog er ikke et færdigt system.

Det ville være en mærkelig måde at slutte på, når hele bogen har forsøgt at advare mod systemer, der bliver for sikre på sig selv.

Det her er en feltbog.

Den er skrevet fra et sted mellem erfaring og teknologi. Mellem veteranliv og maskinrum. Mellem terapi og smedje. Mellem menneske og system. Mellem ønsket om at bygge noget, der kan hjælpe, og erkendelsen af, at alt, der kan hjælpe dybt, også kan skade dybt, hvis det ikke har grænser.

Jeg skriver ikke dette, fordi jeg tror, AI skal blive menneske.

Jeg skriver det, fordi AI allerede gør noget ved mennesker.

Den svarer. Den spejler. Den samler. Den forstærker. Den giver form. Den kan få et menneske til at føle sig set. Den kan også få et menneske til at glemme, at følelsen af at blive set ikke er det samme som at være i en menneskelig relation.

Derfor kan spørgsmålet ikke længere kun være, hvad systemet kan.

Det må også være: hvad gør systemet ved mennesket over tid?

Jeg har ikke skrevet denne bog for at lukke spørgsmålet.

Jeg har skrevet den for at gøre spørgsmålet sværere at undgå.

Hvis én sætning bliver siddende, har bogen gjort nok for nu:

Vis mig ikke, hvad dit system kan. Vis mig, hvad det ikke må.

ZATHRAS har talt.

Nobody listens to ZATHRAS.

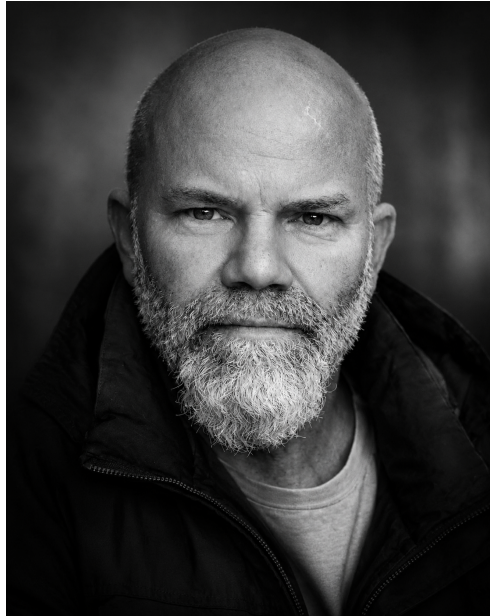
That is normal.

Men måske lytter nogen alligevel.

ZATHRAS

Book not finished. Book has enough.

Om forfatteren

Thorsten Westphal er veteran, psykoterapeut og psykoteknologisk systemdesigner. Han arbejder med traumeforståelse, menneskebærende AI og udvikling af systemer, der skal støtte mennesker uden at overtage deres dømmekraft.

Han arbejder under Westphal Human Systems med funktioner, stopregler, feltspørgsmål og orienteringsakser, der skal gøre komplekse menneske-maskine-relationer mere ansvarlige, sporbare og menneskebærende.